

viðmerking

NÓLSOYARPÁLL - Ein nykbrandur

Sum ein veldigur nykbrandur kemur Nólsoyarpáll upp á hin føroyska himmalin.

Tvey og fjóruti ár var æviskeiðið.

Harav livdi hann kanska nærum fjórðingin uttan fyri Føroyar.

Slik bjørt ljós gera summi fálæg og blenda onkran, so tey leita sær krúpandi eftir einum skugga, men hesi ljós gloymast ikki og hava eina varandi megi.

Nólsoyarpáll var føddur í Nólsoy í 1766 (hundráð ár seinni, 1866, fæddist langabbasonurin Jóannes), sum nummar fyra av sjev børnum, seks dreingir og ein genta.

Pápin var ikki múgvandi ella í ætt við prestar og stórbønder.

Tíðarskeiðið var so armodsligt og órættvist, at í 1777 var lóg sett í gildi, at eingin slapp at giftast, um hann ikki átti átta gyllin í jørð ella á annan hátt kundi prógva, at hann kundi føða konu og børn.

Hvør hevði kunnað hugsað sær til, at Litli Páll í Nólsoy skuldi bliva til okkara Nólsoyarpáll? Ja, enn tá ikki allir heimsins frøðingar innan nógv ókir í dag høvdu dugað at spátt tað. Og tá, fadirettin var kend fyri vit og virkishug (frálíkir bøndir, útróðrarmenn og smiðir). Móðirin, Súsanna, av Velbastað var bæði nom og vitug og hevði yrkjaragávur.

At bróta seg avstað úr

Føroyum var ikki sum at siga tað tá á døgum, og so harafturat koma heimafutur sum heimsborgari.

Um Páll hevur verið í Fraklandi, meðan kollveltin var, kunnu vit kjakast um, men at hann dugdi fremmant mál og kendi tær stóru hugsjónirnar í Europa tá á døgum, eru mong prógv um.

Og í einum av sínum sera vælskrivaðu brøvum til rættin, sjálvandi á danskum, setur hann fyrst eitt væl valt enskt orindi.

Heimafutur komin, sum tann stóri maðurin, kundi Nólsoyarpáll, sum so mangur annar seinni hevur gjørt, farið í part við teimum ráðandi og múgvandi, og sum fráleið vórðin ríkasti maður í Føroyum. Kanska átt allar Norðoyggjar, men so høvdu vit verið so ómetalliga nógv fátækari, og ikki átt søguna um skipavrakði í Suðuroy, sum kom í sigling millum londini við sínum ljómandi navni, Royndin Friða.

Tá var tað, at hann stýrdi inn í eina avloðaða samfelagsskipan, og sjálvandi skiltu nú teir múgvandi til fulnar, at teirra ræði og ríkið var hót.

Hetta var hansara truplasta stríð, men teir vunnu so ikki. Nólsoyarpáll gavst ikki á hondum.

Sum eitt ævintýr er søgan, tá ið Royndin Friða verður vrak og Nólsoyarpáll við sínum monnum verður

førdur til London, men verður leysur og fær næstan dupult so stórt skip ístaðin fyri Royndina Friðu fullfermt av korni. Og so leggur hann í hav norður eftir móti Føroyum við hesi dýru last til sínar svøltandi landsmenn á ringastu ársins tíð.

Var tað havið, sum umsiðir vann hann, ella teir, sum ráddu fyri borgum? Í Suðuroy hoyrði eg altíð, at tað vóru teir ráðandi, ið beindu fyri honum.

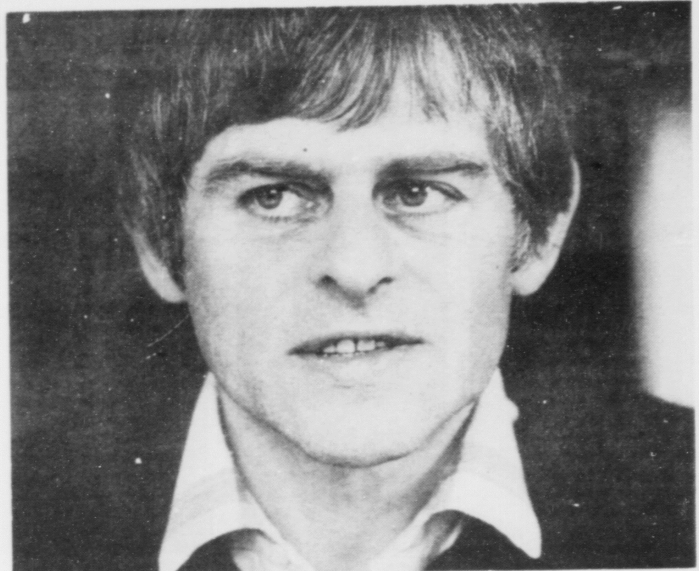
Eingin kann ivast í, at Føroya søga hevði sæð annarleidis út í dag, um hann hevði vunnið upp land. Somuleiðis kann eingin kjakast um hansara álstóra týðning fyri Føroyar.

»Fremsta stigidið spor á rás, er varði og lýsandi viti«.

Og enn er nógv eftir.

Ti vit kunnu heldur ikki kjakast um, at Nólsoyarpáll er millum okkara allar størstu sköld. Hansara Fuglakvæði og Jákup á Møn eru enn millum tað allar kynstrugasta, ið er skapt á føroyskum máli.

Bæði Fuglakvæðið og tátturin Jákup á Møn brúkar hann at fáa broytt fólkahugsanina. Hann megnar sera hegnisliga at brúka tann gamla kvæðaháttin til ikki bara at fáa sína hugsan fram, tað sum bylgist honum í barmi, men eisini at fáa tað út til fólk við tað sama, og so er tað so frískt og livandi, grivið so djúpt, at tað nemur við okkum enn tann

dagin í dag.

Fuglakvæðið stendur ikki aftan fyri nútíðar atfinningi skaldskap um samfelagsviðurskipti. Og Jákup á Møn, er hann ikki á hædd við sjónleikin Jeppi á Fjallinum hjá bergensarinum Ludvig Holberg?

Leikandi kátur og lættur, og tó djúpur, sum ein vakur gróður, har minsta blaðið er fullfíggað.

Hetta er um heimføðingin, hitt forkelaða barnið, tó so menniskjansliga gjørt, at vit kennast við tað, og mugu flenna at tí, eins og vit flenna at Jeppa.

Føroyingar verða aldrin lidnir við Nólsoyarpáll.

Hetta velduga menniskja, sum Várhara hevði givið so nógv stórar og fjølbroyttar gávur.

Um bara Fuglakvæðið og Jákup á Møn lá eftir hann, stóð hann millum okkara stóru.

Tað er ikki møguligt við

orðum: at vísa á, hvussu stóran týðning Nólsoyarpáll hevur havt fyri Føroyar. Nøvn á fólkum kundi reksast upp. Hann varð eisini til eina ímynd av teimum Føroyum, sum vildu fram í ljósið, ikki vildu gevast.

Ein varði og lýsandi viti.

Eitt vermandi ljós.

Kanska er tað okkara verndareingil, sum hevur

gjørt tað, at minnisvarðin ikki kom fyrr enn nú.

Lat okkum minnast Nólsoyarpáll, og ikki minst, læra av honum.

Hansara bjørtu sjónir og káta seiggj í niðuni

Steinbjørn B. Jacobsen
Havn 5.3.95

**Hvalbiar Sóknar
Javnaðarfelag**

Aðalfundur

felagsins verður í
GAMLA SKÚLA
onskvöldið 8. mars, kl. 19.

Skrá: 1. Samb. lógum felagsins.
2. Samskipan í oyggjafelag

Nevndin

Vit gera gamla gólvið sum nýtt

Vit pussa, slipa, reinsa, polera,
bona, lúta og leggja

ØLL SLØG AV GÓLVUM
Gólvætastan

Skemmingsgøta 19 Tlf. 18875 - 86875
Tórshavn Fax. 18809

Okeypis tilboð og vegleiðing verða
givin.

Sinnisbati

Fritíðarhølið í Krossgotu 15 er opið mánakvöld kl.
19-22.

